

Date : 1/7/2015 5:06:58 PM

From : "Tal Tsarfaty"

To : "Hila Echerman" , "Amit Merari" , "Dana Daybog" , "Chana Leib" , "Naomi Peled" , "Nir Deutsch"

Subject : פרשת מקורות ייזום

Attachment : [71663_image001.jpg](#); [71663_image003.jpg](#);

שלום כולם,

אנו ראו את 3 הכתבות להלן, שפרסם אבי בר-אלי בדה מרקר ב-4.1.15 ב-5.1.15 ב-6.1.15 בעניין התנהלותה של מקורות ייזום, חברת בת של מקורות, שכל הפעילות של מקורות בחו"ל נעשית באמצעותה (הדגשות ב-bold ובצהוב-שלי).

<http://www.themarker.com/dynamo/1.2528886>

תחקיר // ישראל ביתנו והליכוד השתלטו על מקורות; הנזק לציבור - חצי מיליארד שקל

כך נהפכה זרוע היזמות העסקית של חברת המים למכבסה פוליטית של מזומנים

08:55

04.01.2015

מאת **אבי בר-אלי** :

בספטמבר האחרון יצא שר החוץ אביגדור ליברמן לביקור חשאי בווינה שבאוסטריה. נסיעתו הוסתרה מהתקשורת וגם מאנשי משרד החוץ, שלמדו אודותיה בדיעבד. בלשכת שר החוץ טענו כי ליברמן קיים בווינה "פגישות מדיניות רגישות", ואישרו כי נפגש עם מקורבו, איש העסקים היהודי-אוסטרי מרטין שלאף, מגיבורי פרשת השוחד לכאורה של ראש הממשלה לשעבר, אריאל שרון.

אלא שכתב "הארץ" ברק רביד חשף אז כי באותו סוף שבוע נסתר נפגש ליברמן עם ידידו הקרוב מילוראד דודיק, לאומן ובדלן סרבי שמכהן כנשיא רפובליקה בשם סרפסקה - מובלעת חצי אוטונומית בשטחה של בוסניה-הרצגובינה. הפגישה בין השניים נערכה באחת ממסעדות היוקרה בווינה, ללא נוכחות אנשי השגרירות הישראלית.

חרף העובדה שהרפובליקה האלמונית אינה מדינה עצמאית, שר החוץ ליברמן השקיע מאמצים רבים בטיפול היחסים עם חבל הארץ הזה ועם העומד בראשה. בארבע השנים האחרונות, גילה רביד, ביקר בה ליברמן לא פחות משלוש פעמים נוספות - בדצמבר 2010 (ביקור רשמי), במאי 2011 (חופשה עם קבוצת חברים) ובספטמבר 2012 (ביקור פרטי שכלל טעימות יין וסבב מסעדות בלוויית שני בניו וכמה אנשי עסקים). היחסים הרשמיים בין ליברמן לדודיק, כך תואר, נהפכו אט-אט לאישיים, בתיווכם של שני אנשי עסקים ישראלים בעלי קשרים אצל הסרבים. לשכת ליברמן לא הגיבה אז לדברים.

בצירוף מקרים נדיר, במקביל לביקורו החשאי של ליברמן, ערכה גם סגנית שר הפנים ומזכ"לית סיעת ישראל ביתנו, פאינה קירשנבאום, ביקור בסרביה, שם נפגשה עם שר הפנים הסרבי ואנשי עסקים מקומיים. הבא בתור להגיע לאזור היה כבר יו"ר דירקטוריון מקורות הממשלתית דאז, אלכס ויז'ניצר, מקורבם של ליברמן וקירשנבאום, שנעצר בשבוע שעבר בפרשת השוחד סביב מוסדות ישראל ביתנו.

הידע מישראל - המימון סיני

חודשיים לאחר ביקורו הפרטי האחרון של ליברמן בסרפסקה, דיווח TheMarker על עסקה מוזרה שמגבשת חברת המים הלאומית מקורות. באמצעות החברה הבת שלה מקורות ייזום, חתמה מקורות על הסכם משולש עם ממשלת סרפסקה ועם חברת התשתיות הסינית [Sinohydro](#) - לביצוע שלושה פרויקטים בתחומי ההשקיה, אספקת המים וטיפול בשפכים.

לפי מתווה העסקה, הסינים יממנו ויבצעו את הפרויקטים ב-83 מיליון יורו תמורת זיכיון כלשהו, בעוד שמקורות תתרום את הידע המקצועי שלה לסינים Sinohydro. אגב, מחפשת מזה כמה שנים אחר הזדמנויות עסקיות בישראל, מתחת לרדאר, ומיוצגת על ידי תא"ל (במיל") איציק שגב, לשעבר מושל עזה ונספח צה"ל האחרון באיראן.

בהודעה מפורטת להפליא ששיגרה לאחר מכן לעיתונות הישראלית, שכללה בין היתר את שיעור אספקת המים לחקלאות בסרפסקה, עומק קידוחי מי התהום באקוויפרים של הרפובליקה הצנועה (4-10 מטר) ואף את תקופת המחסור במים לצמחים שם (אפריל-ספטמבר, למתעניינים) - ניסתה חברת מקורות להאדיר את ההישג העסקי שרשמה. ויז'ניצר עצמו אף טס במיוחד לבאניה לוקה, בירת חבל סרפסקה, כדי לשאת דברי ברכה.

"הידע, היצירתיות והניסיון שצברה מקורות ב-75 שנות פעילותה מאפשרים לה לתת מענה למשברי מים שאתם מתמודדות מדינות העולם, והיא רואה ביצוא הידע שלה שליחות וזכות גדולה", אמר ויז'ניצר. אלא שלמקורות ייזום, כך הסתבר, היה בעת הכוללת תפקיד חשוב יותר מלשמש אור לגויים.

הטיסה הבהולה לאזרביג'אן

אפשר לומר שמקורות ייזום היתה מועדת לפרוענות. היא הוקמה כחברה בת למקורות במסגרת רפורמה מבנית ב-2007. המטרה היתה למנף את הידע המקצועי הישראלי הייחודי שנצבר לאורך השנים בניהול משק מים לצורך עשיית עסקים. זאת, בדומה ליחידת ייזום הפרויקטים הבינלאומית של חברת החשמל, שאף היא ליוותה את ליברמן בכמה ממסעותיו בגולה, והעומד בראשה, יעקב (יאשה) חאין, נעצר בשבוע שעבר אף הוא בחשד לקבלת שוחד בפרשה אחרת (סימנס).

בניגוד ליחידת הפיתוח העסקי בחברת החשמל, במקורות סוכם עם ועד העובדים על תאגוד בנפרד, כלומר כינון חברה נפרדת שבה יתאפשר לאמץ דפוסי ניהול גמישים יותר עבור הפעילות הנדרשת במגזר העסקי - וגם מתוך כוונה להפריט את החברה בעתיד. כך, סוכם כי מקורות ייזום תופרט בתוך שלוש שנים (עד 2010) עד לשיעור של 49% - והחל במארס 2014 תיתכן כבר הפרטה מלאה שלה. מיותר לציין כי כוונה זו נותרה על הנייר בלבד.

כבר ב-2007 עלה החשש כי גם מקורות ייזום תיהפך לכלי משחק בידי הדרג הפוליטי. אם הממשלה מתקשה לפקח על הנעשה במונופולים הממשלתיים - כיצד תבקר את הנעשה בחברה בת שלהם?

ואמנם, בלחץ מקורות, ההפרדה התאגידיית נותרה נכה. עובדי מקורות הושאלו לחברה הבת, וחמישה מבין תשעת הדירקטורים הם נציגי החברה האם. כך, בכובעו כיו"ר מקורות האם, ישב ויז'ניצר גם בכסא יו"ר מקורות ייזום.

במסגרת זאת, נהג ויז'ניצר להתלוות אל ליברמן במסעותיו בחו"ל או ליזום משא ומתנים שונים ומגוונים, בעיקר ברפובליקות הסובייטיות לשעבר. במקרה אחד, יצא בסוף 2012 ויז'ניצר בדחיפות, ביחד עם מנכ"ל מקורות, כדי לנהל משא ומתן מול ממשלת אזרביג'אן לשיתוף פעולה ברכישת מעבדות מים ניידות - במקום להותיר זאת בידי הנהלת חברת הייזום והדרגים המקצועיים בחברה.

שבעה פרויקטים בשבע שנים

הפרויקטים העיקריים של חברת מקורות ייזום

מקום	הפרויקט
אשדוד	הקמת מתקן התפלה (100 מיליון מ"ק)
נבי מוסא	הקמת מתקן לטיהור שפכים
לימסול	הקמת ותפעול של מתקן התפלה (15 מיליון מ"ק)
ניקוסיה	שדרוג ותפעול של מתקן התפלה (22 מיליון מ"ק)
לה פלטה (ארגנטינה)	שדרוג ותפעול תשתית מים עירונית
אזרביג'אן	אספקת מעבדות ניידות למים
מקסיקו	טיהור מי תהום עבור רשות המים הלאומית

TheMarker

מההסתדרות הציונית להקמת מתקן התפלה

ויז'ניצר מונה ליו"ר מקורות ביוני 2010 על ידי שר התשתיות דאז וחבר ישראל ביתנו, עוזי לנדאו, ומיד החל בעבודה. בתוך חודשיים הודיע מייסד מקורות ייזום ומנכ"ל ה"ה הראשון, גיורא גוטמן, על עזיבתו את התפקיד.

גוטמן, לשעבר מנכ"ל חברת ההנדסה הגדולה ברן, הוחלף בלא אחר מאשר עופר לאופמן, עד אז יו"ר המחלקה לפעילות בתפוצות של ההסתדרות הציונית העולמית.

לאופמן כיהן לפני כן כיו"ר וכמנכ"ל החטיבה להתיישבות - שעומדת כיום במרכז פרשת השחיתות לכאורה של מנגנון ישראל ביתנו. לתהייה בדבר כישוריו של לאופמן לתפקיד העסקי הבינלאומי שאליה מונה ענתה מקורות כי "במסגרת תפקידו האחרון הוא ניהל שליחים ועובדים מישראל ומחו"ל".

חצי שנה לאחר מכן היה זה מנכ"ל מקורות האם, עידו רוזוליו, שהודיע על פרישתו מהתפקיד. ויז'ניצר החליף את רוזוליו, לשעבר מנכ"ל בית הזיקוק באשדוד, בשמעון בן חמו, מי שהיה סגן מנהל רשות החברות הממשלתיות בעת הרפורמה במקורות - ושפיקח על ויז'ניצר בעת שזה ניהל את מע"צ.

בן חמו אגב, לא שכח כנראה את המחווה של ויז'ניצר. שנתיים לאחר שויז'ניצר כבר עזב את מקורות לטובת ראשות דירקטוריון נ.ת.ע, דוחף בן חמו למינוי עוזרתו האישית של היו"ר לשעבר לתפקיד מנהלת אגף משאבי אנוש - האגף החולש על המינויים בחברה.

"מינוי מנהל/ת ליחידת משאבי אנוש נמצא בימים אלה בהליך מכרזי, והוא עדיין לא בראשיתו", נמסר בתגובה ממקורות. "ועדה מקצועית בראשות סמנכ"ל תבחר את המועמד המתאים וזאת לאחר מינוים מקצועיים מחוץ למקורות, כמקובל בתפקידים מסוג זה."

הסמנכ"ל היה עסוק בריצה לראשות העיר

את המשבצת הרגישה של סמנכ"לות כוח האדם במקורות אייש בעבר ויז'ניצר ביוצא אחר של הסוכנות היהודית, אלי כהן, שהיה בכלל טרוד בשנה החולפת בהתמודדות היצרית שלו בבחירות על ראשות עיריית בית שמש.

זכות שליטה בצומת ארגוני כזה, אפשר להחליק מינויים - כמו זה של איתי בורבא למשל, צעיר מוכשר למדי, שבגיל 29 מונה למנהל הפיתוח העסקי של חברת מקורות ייזום. זאת, ללא קשר לזהות אביו, יו"ר התאגידים העירוניים יצחק בורבא, מהדמויות החזקות בשלטון המקומי, שנעצר לפני שבועיים עם ויז'ניצר בחשד למעורבות במנגנון השוחד שהופעל דרך מוסדות ישראל ביתנו.

בורבא הבן הספיק לנהל את הפיתוח העסקי במקורות ייזום במשך שנתיים בלבד. לפני ארבעה חודשים סיים את תפקידו בחברה בניסיון שנומקו על ידי מקורות ב"מיצוי הפרויקטים שבהם טיפל".

לשאלה האם עבר בורבא מכרז טרם כניסתו לתפקיד השיבה מקורות כי נבחר "במסגרת הליך השמה כמקובל בחברה ועל סמך כישוריו, התאמתו לתפקיד והשכלתו - מהנדס (תואר ראשון) ובעל תואר שני במינהל עסקים."

ואם כבר ב"בנים של" עסקינן, גם בנו של ויז'ניצר דן בחר לו בעיסוק קרוב לזה של אבא, פיסית לפחות. במקביל לכהונת אביו כיו"ר דירקטוריון מקורות, פתח דן ויז'ניצר חברת ייעוץ פרטית. את משרדה הוא מיקם 600 מטר מלשכתו של האב ברחוב לניקול בתל אביב.

לחתונתו אגב, התייצבו ב-2010 לא פחות משמונה שרי ממשלה - ולא רק אלה שמטעם ישראל ביתנו. כך, נצפו באולמי אוניו בלוד שרי הליכוד יובל שטייניץ, ישראל כ"ץ, גדעון סער וגלעד ארדן - כשאת הברכות תחת החופה תכננו לשאת יצחק (בוז'י) הרצוג ואריה דרעי. זאת, לעיני עופר עיני שישב בקהל.

עם יוסי מימן בטרינידד וטובגו

אם כן, לאחר שהשטח במקורות "נוקה" ואויש כנדרש, הגיעה העת לעבוד - ולמקורות ייזום, לצד הטיולים ברחבי העולם, היתה משימה לאומית לא פשוטה בכלל. בתמורה להסכמתם לשינוי המבני, זכו עובדי מקורות ב"צ'ופר" - הזכות להקים את מתקן ההתפלה החמישי בישראל בפטור ממכרז. זאת, אף שארבעת הקודמים לו הוקמו על ידי חברות פרטיות, שנבחרו במכרזי זכינות על ידי המדינה.

לא מדובר בעניין של מה בכך. מתקן ההתפלה של מקורות ייזום היה אמור לספק למשק 100 מיליון מ"ק מי ים מותפלים בשנה, החל בספטמבר 2013. היקף הפרויקט הוערך תחילה ב-1.6 מיליארד שקל, אם כי עלותו הסופית עוד צפויה להאמיר.

הוצאתו לדרך של הפרויקט עוכבה במשך שנים בגלל נסיבות טכניות ואחרות - למשל, ניסיון לתפור את פרויקט ההקמה ללא מכרז לקונצרן GE וברן, שסוכל ברגע האחרון. לאחר מכן, עוכב הפרויקט במשך שנה לאחר שהתברר כי המים שתמכור מקורות למדינה יהיו במחיר גבוה בעשרות אחוזים מזה של מתקני ההתפלה האחרים, ומקורות אולצה "לגלח" את המחיר המקורי שבו נקבה.

לבסוף, יצא מתקן ההתפלה לדרך. על הפרויקט המורכב והראשוני הזה, בחברה צעירה ללא כל ניסיון או ידע בתחום, הופקד כאמור לאופמן, בוגר החטיבה להתיישבות, שלא הצליח לבלום את הסתבכותו (ראו מסגרת). לא פחות משלושה מנהלי פרויקט

הוחלפו בארבע השנים האחרונות, ולאופן עצמו סיים את דרכו במקורות ייזום לפני שנתיים - מבלי שהחברה דיווחה על כך לתקשורת.

"עופר לאופמן סיים את תפקידו בסוף 2012 על פי בקשתו ובהסכמת דירקטוריון החברה", מסרה מקורות בתגובה.

נכון להיום מפגר הפרויקט בשנה וחצי אחרי לוח הזמנים שנקבע, רשם למקורות אובדן הכנסות של 340 מיליון שקל, העמיד אותה בפני קנסות פיגורים בסך 100 מיליון שקל, חשף את המדינה לתביעות במאות מיליוני שקלים מצד הקבלנים, העכיר את תדמית המדינה בעיני בנק ההשקעות האירופי (EIB) ששותף למימון, והעמיד בסכנה את דירוג החוב של מקורות.

אלא שכל אלה עניינו כנראה את ראשי מקורות, כמו גם את המשרד הממונה על החברה - משרד האנרגיה והמים - כשלג דאשתקד. מה שריכז את העניין הם דווקא הכספים שהיה ניתן לגלגל דרך הפלטפורמה של ייזום בחו"ל, הרחק מעיני הציבור - שהיה צמא בשעתו למים המותפלים, מעיני הרגולטורים שהוטרו מקריסת הפרויקט ומעיני התקשורת שמציקה בזוטות. קולות אלה הרי לא נשמעים בטרקלינים המהודרים ברחבי תבל.

ואמנם, לפני כשלוש שנים ניגש יז'ניצר אל הממשלה ובאמתחתו תוכנית פעולה חדשה, שכותרתה: "מסלול ירוק ליזמות עסקית בינלאומית". בעוד שהוא מהלל ומפאר את הפוטנציאל הכספי הענקי שגלום בכיבוש מקורות ייזום את משקי המים הגלובליים, ביקש יז'ניצר מהממשלה להסיר מגבלות רגולטוריות שונות שהטילה עליו - ולהתיר למקורות ייזום לפעול ביתר חופשיות.

כך למשל, ביקש יז'ניצר לבטל את התקרה הכספית שנקבעה לפרויקטים שאותם יכולה מקורות ייזום לבצע מבלי לקבל קודם אישור מהממשלה - או להגמיש את כללי השותפות שבהם מורשית מקורות ייזום לפעול. זאת, כדי שתוכל לפעול ביתר חופשיות ולהתקשר עם חברות עסקיות בעולם מבלי לקבל את אישור הממשלה, או לדווח לה על כך בדיעבד.

הצעתו הפרודוקטיבית של יז'ניצר לא התקבלה באהדה רבה כל כך במשרד הממשלה. שם היו מוטרדים גם כך מההתארחויות התכופות של בכירי מקורות בחצרות משטרים רודניים, ובוודאי שלא היו מעוניינים בחשיפת תקציב המדינה ושמה הטוב להרפתקאות. אחת מאלה התרחשה עוד בימיו של בנימין (פואד) בן אליעזר במשרד האנרגיה, אז ליוותה מקורות ייזום את איש העסקים יוסי מימן בפרויקט לשדרוג תשתיות המים של טרינידד וטובגו - פרויקט שבוטל בטענה לשחיתות לאחר ההפיקה השלטונית במדינה.

מחשש להפעלת לחצים פוליטיים כבדים על הדרג המקצועי, נענתה הצעת יז'ניצר תחילה בצורך ב"בדיקה", ולאחר מכן מוסמסה עד שנגנזה. אלא שבקרב הנהגת המדינה היה מי שלא שכח את הפלטפורמה העסקית הקורצת לעשיית כסף מהיר.

"למה אתם לא משלמים לי"?

במאי 2013 התדפקה דמות מעניינת על דלת משרדי מקורות ייזום בתל אביב. היה זה לא אחר מאשר נתן אשל, מקורבם של בני הזוג נתניהו ולשעבר ראש הסגל בלשכת ראש הממשלה, שהתייצב כשבאמתחתו הצעה עסקית למקורות.

אשל אולץ להתפטר שנה לפני כן במסגרת עסקת טיעון, לאחר שהודה ב"צילום לא מקובל" של עובדת לשכה והתחייב שלא לעבוד יותר בשירות המדינה. כמו אחרים שפנו לאחר שירותם הציבורי למינוף קשריהם בעולם העסקים, הציע אשל למקורות לעבוד עבורה כסוכן תמורת עמלות, במנגנון סטנדרטי לפי שווי העסקה (5%). באופן ספציפי יותר, הציע אשל עסקה מסוימת במקסיקו, שאותה טען כי יוכל להביא למקורות.

מדובר בפרויקט קטן יחסית, בחסות רשות מקומית, לליווי חברה בשם אוקיאניה בטיהור כמה בארות מי תהום - עם אופציה להרחבת ההתקשרות בהמשך. היקף התקשרות הראשונית היה 3.8 מיליון דולר. בצירוף מקרים מפתיע, עסקה זאת היתה אמורה להיחתם בעת ביקורו ההיסטורי של נשיא המדינה דאז, שמעון פרס, במקסיקו, שנערך כמה חודשים לאחר מכן.

ואמנם, פרס יצא למקסיקו בליווי פמליה גדולה, שעל חבריה נמנה גם מנכ"ל מקורות בן חמו. שם, חתם בן חמו על העסקה מול דוד קורנפלד, יו"ר רשות המים במקסיקו. לשם שינוי, מקורות ייזום לא דיווחה הפעם על העסקה - וזו אף נעדרת מרשימת הפרויקטים של החברה באתר האינטרנט שלה.

בחלוף חצי שנה החלה מקורות ייזום לקבל מהמקסיקאים את התשלום תמורת הייעוץ בפרויקט. במקביל, דרש אשל לקבל את העמלה שמגיעה לו לטענתו, בסך כ-850 אלף שקל - ובארבעה תשלומים, כנגד כל תשלום שהעבירו המקסיקאים.

אשל הנפיק למקורות את החשבונות, אך גילה כי בחברה לא ממחרים לשלם. במקום לקבל כסף, זכה אשל לשורת פרסומים בכלי התקשורת על עסקת התיווך שחתם ועל "מיליוני הדולרים" שהוא עתיד לגרוף בצדה. במקביל, החלו במקורות להתחמק מפניותיו.

תכתובת המייל שניהל אשל עם ראשי מקורות מספקת עדות מאלפת למה שהתרחש מאחורי הקלעים. בתחילה שמר אשל על טון מבדח: "אני מבין שישנה כוונה להפריט את ייזום או למוכרה או להכניס שותף. רצוי וכדאי שהתשלום יבוצע לפני....", כתב לראשי מקורות. משלא נענה, החל אשל לאבד את סבלנותו.

"יום הדין מתקרב ומה עם התשובה?" כתב אשל למנהל הכספים במקורות ייזום. "לצערי איני מקבל את כספי ואפילו לא תשובה למה, (וזזה) לא יכול להימשך. התנהגות זו אינה מקובלת ואינה מצופה מחברה ששייכת למדינה!" נזף.

בהמשך, ניסה להאיץ בראשי מקורות תוך פיזור איומים על איבוד הפוטנציאל בהרחבת העסקה הראשונית. "לידיעתכם, בימים האחרונים ביקרו במקסיקו אנשים של שתי חברות צרפתיות וחברה אחת רוסיית. כל השלוש לא פחות טובות מאתנו. חייבים להתקדם בדחיפות בכל החזיתות לגבי המשך העבודה שהתחלנו בה. נתן."

אלא שבמקורות, כנראה, לא ממש התעניינו באותם ימים בהרחבת ההתקשרות עם אשל או עם המקסיקאים. זאת, כשברקע עולה התהייה אם לא היה דבר מה פסול בהתקשרות החברה הממשלתית עם אשל, המורחק מהשירות הציבורי.

בעקבות שאלה משפטית זו, פנה אשל אל שני "מומחים" מטעמו. האחת היתה היועצת המשפטית במשרד ראש הממשלה, עו"ד שלומית ברנע-פרגו, שמולה עבד בעבר. השני היה נציב שירות המדינה לשעבר, אברהם נתן - שנפסל באחרונה בעצמו מלכהן כיו"ר חוצה ישראל, בעקבות הביקורת על עדותו בפרשת הולילנד. "רציתי רק להוסיף הערה שגם לדעתם מדובר בהפרה ברגל גסה של החוזה שנחתם, הדברים שנאמרו, המיילים שנכתבו והעבודה בשטח", כתב אשל למקורות.

משלא נענה גם הפעם, עבר אשל לאיים בצעדים משפטיים. "חברים יקרים, מכיוון שעד לרגע זה לא קיבלתי תשובה בכתב למה החוזה שלכם אתי מופר חד-צדדי, והיום גם הסכום השני לא שולם, אאלץ בשבוע הבא לכלכל את צעדי", כתב בהודעת מייל נזעמת נוספת, ופנה אל עו"ד ד"ר יוסי כהן, אף הוא ממקורבי נתניהו, שביחד עם עו"ד איתן שור הגישו לבית משפט השלום בתל אביב תביעה בסדר דין מקוצר לתשלום הכספים.

"אי-התשלום מהווה הפרה גסה של החוזה", כתב אשל במייל האחרון ששיגר למקורות. "להזכרכם, הקשר שלי עם מקורות לא החל בגלל שמקורות רצו שאעזור להם למכור! הקשר נוצר מאחר שמקסיקו ביקשה ממני שאעזור לה לקנות! אני הייתי זה שבאתי והצעתי את עזרתי למקורות לקבלת עבודות במקסיקו כנגד דמי תיווך, ובחרתי בכם, למרות שחברה צרפתית גדולה היתה שמחה ועדיין תהיה שמחה לבצע את הפרויקטים."

ממקורות נמסר בתגובה כי "נושא שכר הטרחה לנתן אשל מצוי בהליך משפטי, ומקורות עדיין לא הגישה כתב הגנה."

הי"ר החדש מש"ס והנקמה על הנשיאות

מה גרם לרגליים הקרות שחטפו במקורות? אם תחילה הצדיקו את ההתקשרות עם אשל וטענו כי לא נפל בה רבב, מדוע לפיכך הם נמנעים משלם לאשל את המגיע לו? ולחילופין, אם לא חשדו בדבר בעבר, מה גרם להם כעת לחשוב כי יש בהתקשרות ממד בעייתית?

התשובה לקושיות אינה ידועה עדיין ואולי תתברר במהלך המשפט. למעשה, השינוי הדרמטי היחיד שחל ברקע הפעילות של מקורות באותם ימים שחלפו בין החתימה על ההסכם עם אשל למועד התשלום, היה הסכסוך הקשה שפרץ בין שר האנרגיה והמים, סילבן שלום, הממונה על מקורות, לבין נתניהו. זאת, לאחר שנטען כלפי ראש הממשלה כי הפר לכאורה הבטחה לתמיכה בשלום במרוץ לנשיאות המדינה. כך, ארבעה ימים לאחר הודעת שלום על פרישתו מהמרוץ - קמה "פרשת אשל" לתחייה בסיבוב תקשורת נוסף.

האם החשיפה של התקשרות מקורות עם אשל וסירובה לשלם לו דמי תיווך קשורים בסכסוך שפרץ בין שלום לבין נתניהו? אין לדעת ולפי שעה, אין לכך כל ביסוס. ואולם עוד לפני שפולשים לטריטוריות קונספירטיביות, כדאי לעצור קודם בהתפתחות נוספת שאירעה באותם ימים.

שבוע לפני ששלח אשל את החשבונות הראשונה למקורות אישר דירקטוריון החברה במפתיע את מינויו של מרדכי מרדכי, לשעבר מנכ"ל משרדי השיכון והתקשורת, לתפקיד יו"ר דירקטוריון מקורות. המינוי, שקודם עוד שבועות לפני כן, הפתיע בגלל שתי סיבות:

ראשית, מרדכי לא נכלל בבנק המועמדים לדירקטוריונים הממשלתיים ("נבחרת הדירקטורים"); שנית, מרדכי מונה על ידי שלום (הליכוד), אף שהוא איש ש"ס מובהק.

באותם ימים התמודד כאמור שלום על כהונת נשיא המדינה, וזקק מן הסתם לגיוס קולות של חברי כנסת מכל קצוות המפה הפוליטית. אלא שגם אם לא שיקולים פוליטיים עמדו מאחורי מינוי מרדכי, האם זהו המינוי המקצועי ביותר לראשות דירקטוריון חברת ביצוע עסקית, שעומדת לפתחם של אתגרים פיננסיים לא פשוטים?

המינוי של שלום שפך מעט אור על התייחסות הדרג הפוליטי למקורות האם ולחברות הבנות שלה - שנעה בין חוסר אכפתיות לניצול - ולאחריותו התורמת לנעשה שם. כך למשל גם בתקופתם המוקדמת של לנדאו ושל שר האוצר יובל שטייניץ, אז מונה אהוד דנוך, איש הליכוד ולשעבר קונסול ישראל בלוס אנג'לס, למנכ"ל החברה האחות של מקורות ייזום, שח"מ. זאת, חודשיים לפני שלשכת שטייניץ הציעה לתפקיד דירקטורית במקורות ייזום הכושלת את דפנה שחר, כוכבת סדרת הריאליטי "מעושרות" ובת זוגו של ח"כ יובל צלנר (שלא מונתה לבסוף).

למעשה, מאז עזיבת לאופמן, במשך לא פחות משנתיים, עדיין לא מונה למקורות ייזום מנכ"ל קבוע, ורק כיום היא באיבו של הליך איתור מנכ"ל שכזה. זאת, בעוד שהחברה מעסיקה כיום כ-100 עובדים - פי שלושה מכפי שהיו בה עם היווסדה, ובזמן שחשיפתה לפרויקט ההתפלה הכושל מאיימת על קיומה - לא פחות (ראו מסגרת).

"המשך מדיניות קבוצת מקורות בהשקעת מאמציה ומשאביה בפרויקטים בחו"ל דרך חברת הייזום עלולים להביא לכשלי ביצוע דומים גם בחו"ל ולפגיעה קשה במוניטין של חברת מקורות - ויותר מכך, במשק המים הישראלי", כתב באוקטובר האחרון לבן חמו יו"ר רשות המים, אלכס קושניר. "הריני להודיעך כי עד בירור העניין והפקת הלקחים המתבקשת, אתנגד לכל פניה לאישור השקעה נוספת של מקורות מים בחברת הייזום", הוסיף.

"מקורות ייזום מועילה למוניטין הישראלי בעולם"

"מקורות ייזום מקדמת את פעילותה בחו"ל בהתאם לתוכנית עסקית שאושרה על ידי הממשלה", מסרה החברה האם, מקורות מים, בתגובה לדברים.

"מקורות ייזום רווחית ומייצאת ידע בתחום המים, ובכך מניבה תועלת למוניטין של תעשיית המים הישראלית בעולם. רווחי החברה מיועדים לפיתוח משק המים בישראל ולחיזוק חוסנה המדיני והכלכלי של ישראל", נמסר. עם זאת, החברה עדיין לא העבירה דיוידנד למדינה, בשל רווחיות זעומה יחסית.

"פרויקט ההתפלה נמצא לקראת סיום, בשלבי הרצה מתקדמים, למרות העיכובים עקב מבצע צוק איתן. עיכובים אלה בלוח הזמנים וההשלכות הכספיות ידונו בהליכי בוררות בין מקורות פיתוח וייזום לבין הקבלן והמדינה", מסרה עוד מקורות.

באשר לפרויקט עם סרפסקה נמסר: "מקורות ייזום בחנה בעבר שיתוף פעולה עם סרפסקה בתחום הטיפול בשפכים. הפרויקט הוקפא בשל החלטות הקשורות בממשלת סרפסקה ולא נמצא על הפרק."

החשבת הכללית: "מתקן ההתפלה באשדוד - בדרך לפרויקט הפסדי"

העיכוב הנמשך בהקמת מתקן ההתפלה באשדוד על ידי מקורות ייזום, שמוערך כיום בלפחות שנה וחצי, יוביל לאובדן הכנסות (ברוטו) של כ-340 מיליון שקל וכן לחשיפת החברה לתשלום קנסות בסך של כ-100 מיליון שקל — כך עולה ממכתב ששיגרה באחרונה לממשלה החשבת הכללית באוצר, מיכל עבאדי-בויאנג'ו.

במכתבה מזהירה החשבת כי הפיגור בלוחות הזמנים עשוי להוריד את תשואת הפרויקט עד כדי איפוסה, וזאת עוד לפני הפעלת המתקן. בנוסף, צוין כי דחייה נוספת בלוחות הזמנים תוביל לפגיעה נוספת בפרויקט ולהפיכתו לפרויקט הפסדי.

מכתבה של עבאדי-בויאנג'ו נשען על ההנחה שלפיה הפרויקט יושלם עד סוף אפריל הקרוב, ואולם בחודש שחלף עודכנו התחזיות להשלמתו למאיי-יוני - מה שעלול להביא להתממשות התחזית הקודרת. במכתב צוין עוד כי בכוונת זכ"ן הפרויקט לתבוע מהמדינה פיצויים בהיקף של מאות מיליוני שקלים, מה שעשוי להשליך גם על יציבותה הפיננסית של מקורות האם ועל דירוג החוב שלה.

הבנקים שהעמידו לטובת הפרויקט חוב של 1.5 מיליארד שקל, בראשם בנק הפועלים ובנק ההשקעות האירופי (EIB), התריעו לפני שלושה חודשים כי מקורות הפרה את תנאי ההלוואה - (default) מה שגרר למבוכה באוצר, מכיוון שמדובר בפרויקט

ממשלתי. זאת גם כנראה הסיבה לכך שהבנקים עדיין לא מימשו את זכותם לכאורה לשינוי תנאי החוב.

מקורות ייזום מקימה את מתקן ההתפלה הגדול (100 מיליון מ"ק בשנה) זה שלוש שנים, לאחר שהתחייבה לבצע את הפרויקט תוך 24 חודשים. את הביצוע מובילה שותפות של חברת מנרב (33%) – Sedyt – הספרדית (67%), שעמן נמצאת מקורות ייזום ערב פתיחה בבוררות משפטית.

מקורות היתה אמורה למסור את חלקו הראשון של הפרויקט בספטמבר 2013 ואת חלקו השני בדצמבר. אך כמעט מראשית הפרויקט הוא נקלע לפיגור משמעותי בלוח הזמנים, ומועד מסירתו נדחה שוב ושוב. כל דחייה של שנה בפרויקט גוררת חשיפה לקנס של 70 מיליון שקל מידי המדינה, שלא נגבה עד כה מכיוון שהמדינה לא היתה זקוקה למים מהמתקן. אם תחליט המדינה לגבות את הקנס, עשוי המודל הפיננסי של הפרויקט להתפורר.

בה בעת, הדחייה במסירה יוצרת למקורות ייזום בור תזרימי של 120 מיליון שקל – מכיוון שהחברה היתה אמורה כבר לממן את תשלומי הריבית לבנקים באמצעות מכירת מים למדינה. עד כה מומן הגירעון התזרימי באמצעות הזרמות הון של החברה האם מקורות מים.

מקורות השקיעה עד כה כ-400 מיליון שקל בהון מקורות ייזום, נוסף על ערבות בסך 75 מיליון שקל וערבות של 100 מיליון שקל שהפקידה מקורות ייזום עצמה.

<http://www.themarker.com/dynamo/1.2530188>

השף הפרטי, מנחת המסוקים והחברים של ליברמן: המינוי המוזר של מנכ"ל מקורות ייזום

תחקיר TheMarker חלק ב': הניקוד הגבוה שקיבל יד ימינו של שלמה בוחבוט במכרז לתפקיד המנכ"ל הבא של מקורות ייזום ■ ומה עושה במקורות הבת של מנהלת סיעת הליכוד?

10:48

05.01.2015

מאת [אבי בר-אלי](#) :

הוסף תגובה 39

משהו מוזר מתרחש בשלושת החודשים האחרונים במכרז לתפקיד המנכ"ל הבא של — **מקורות ייזום** זרוע היזמות העסקית של מדינת ישראל בענף המים הבינלאומי. עשרות מתמודדים הגישו את מועמדותם לתפקיד המתגורר של מינוף הידע המקצועי הישראלי לפרויקטי מים בחו"ל, ולניהול מתקן ההתפלה הגדול שמקימה החברה באשדוד בהשקעה של 1.8 מיליארד שקל. אלא שבזה אחר זה נדמה כי המרשימים שבהם מנופים מרשימת המועמדים המצומצמת לתפקיד.

כך, לפחות שני מנכ"לים לשעבר, שאחד מהם ניהל חברה ציבורית וממשלתית והשני עמד בראש שלוחה בינלאומית, ושניהם מחזיקים בניסיון מקצועי בינלאומי ועסקו בפיתוח עסקי בתחום המים - דורגו בתחתית רשימת המועמדים. לעומתם, כמה מועמדים חסרי כל ניסיון בפיתוח עסקי בחו"ל, או חסרי ניסיון כלשהו בענף המים דורגו לפנייהם.

אחד מאלה, מבלי לפקפק חלילה בכישוריו, הוא סמנכ"ל הכספים של מרכז השלטון המקומי, ארי שטיינברג - לשעבר ראש מטהו ויד ימינו של יו"ר המרכז שלמה בוחבוט, המוכר כבעל קשרים ענפים בפוליטיקה המקומית ובכלל. שטיינברג מדורג כרגע בצמרת הניקוד של ועדת המכרזים, בפער ניכר משאר המועמדים. כיצד קרה הדבר?

הפתרון לתעלומה נעוץ כמובן במפתח שקבעה ועדת האיתור של מקורות לניקוד המועמדים. אמנם שטיינברג ייסד את רשת ההמבורגרים המצלחה, BBB הקים את מועדון הצרכנות "שלך" של עובדי הרשויות המקומיות ועומד בראש קרן ההשתלמות שלהם רום - אך אם קבעה הוועדה כי ניסיון פיתוח עסקי בחו"ל יוסיף 5% לציין המועמד, ואילו היכרות עם המגזר הציבורי בישראל, למשל, תזכה אותו ב-27.5% מהציון - ברור כי בכיר ממרכז השלטון המקומי ידורג לפני מנהל בעל ניסיון עסקי בינלאומי בענף המים. זאת, גם אם מדובר במכרז לזרוע היזמות העסקית של מקורות בחו"ל, שפעילותה לא קשורה כמעט למגזר הציבורי בישראל.

ההיגיון מאחורי הסבר זה פשוט לכאורה, אך הוא לא מתקבל על הדעת כאשר מדובר בניהול חברה כמו מקורות ייזום - שלפי חלקו הראשון של התחקיר אתמול, ניצבת על עברי פי פחת ועל סף קריסה פיננסית בגלל כישלון מתקן ההתפלה שהיא מקימה, ויש לה הספק דל בייזום הפרויקטים הבינלאומיים שלה, שמפעילותם נודף ריח פוליטי עז.

ואמנם כך סבורים כנראה גם ברשות החברות הממשלתיות, שפנתה בשבוע שעבר אל יו"ר דירקטוריון מקורות ייזום, מרדכי מרדכי, בבקשת לקבל הבהרות.

"הליך האיתור ייפסל"

מרדכי, איש ש"ס עתיר ניסיון במגזר הממשלתי, שהיה בעבר מנכ"ל של ארבעה משרדי ממשלה, ודאי לא הופתע מדעתה הלא נוחה של רשות החברות הממשלתיות לגבי המכרז המתנהל.

"מבחינת ביניים שערכה רשות החברות בימים האחרונים ביחס לתהליך איתור המנכ"ל, מצאנו כי עלו פגמים משמעותיים בתהליך", כתב למרדכי סגן בכיר למנהל הרשות, נסים סלמן. "הפגמים שנמצאו מתייחסים הן לשיקול הדעת בהפעלת תנאי הסף לסינון המועמדים והן באופן ניקוד הקריטריונים הקשיחים על ידי חברי ועדת האיתור."

כלומר, לא זו בלבד שהקריטריונים הקשיחים שנקבעו מבעוד מועד לניקוד העלו תמיהה — גם הניקוד שבו בחרו חברי ועדת האיתור להעניק גרם לכמה גבות להתרומם. "בין היתר, מצאנו כי הניקוד אינו משקף את הפערים בקורות החיים של המועמדים, והשונויות בין חברי ועדת האיתור הינה גבוהה", הוסיף סלמן ורמז על האשמה קשה יותר. זאת, בייחוד כשועדת האיתור מאויישת על ידי שלושה חברים בלבד - מרדכי עצמו, מנכ"ל מקורות האם שמעון בן חמו ונציג ציבור בשם דוד גילת.

"ראוי כי חברי הוועדה יתנו דעתם לכך שמועמדים ספורים בלבד מקרב המועמדים שעברו את תנאי הסף הם בעלי ניסיון בפיתוח עסקי בחו"ל, ומרבית אלה שהינם בעלי ניסיון זה אינם מחזיקים בניסיון בפיתוח עסקי בחו"ל בתחום הרלוונטי", הוסיף סלמן, וטרח להזכיר בפני היו"ר מרדכי, למקרה שהנושא נשמט מזיכרונו: "כמעט כל אופק ההתפתחות של החברה מצוי בפיתוח העסקי מעבר לגבולות המדינה — ושם טמונים סיכונים וסיכוייה."

למודים התעלמויות חוזרות ונשנות מצד החברות הממשלתיות להערות הרגולטורים, הבהיר סלמן כי הפעם נתקשה הרשות להשלים עם צפצוף על הערותיה: "לאור ממצאים אלה ונוספים, ייתכן שהליך האיתור ייפסל בסופו של דבר", הזהיר, ורמז על יכולתה של הרשות להתנגד לאישור מינויים פוליטיים ולא מקצועיים חלילה בוועדת ברנר לאישור המינויים במגזר הציבורי.

"ככל שיבוטל הליך האיתור הנוכחי ויפתח הליך חדש, מוצע לשיקול לאפיין מחדש את פרופיל המנכ"ל המתאים, באופן שישים דגש על כישורים עסקיים בשוק הפרטי ובפיתוח עסקי בחו"ל", סיכם סלמן. אלא שבמקורות, כך מלמד ההווה, לא מתרגשים מאיומים כאלה, וכשהמציאות דורשת זאת — למדו שם גם לעקוף את אישורי הממשלה וועדות ברנר למיניהן.

מקורות מסרה בתגובה כי "פניית רשות החברות תמוהה, מאחר שמדובר בהליך הנמצא בראשיתו ושגובש לווחה באופן הדוק לאורך כל שלביו על ידה — והיא אף זו שאישרה את תנאי הסף."

מנכ"ל ללא אישור ממשלה

מאז התפטרותו בסוף 2012 של מנכ"ל מקורות ייזום הקודם, עופר לאופמן, לחברה אין מנכ"ל קבוע. לאופמן, כפי שהוסבר אתמול, שכיהן בעבר כמנכ"ל החטיבה להתיישבות, מונה לתפקיד על ידי יו"ר הדירקטוריון דאז, אלכס ויז'ניצר, שמשך אותו מהסוכנות היהודית. אך בתוך פחות משנתיים עזב לאופמן את תפקידו, ברקע המצוקה התפעולית והפיננסית שאליה נקלעה.

במקום לפרסם מכרז לתפקיד מנכ"ל חדש, בחרה מקורות לאייש את הכסא המתפנה במינוי זמני. וכידוע בישראל, אין קבוע מזמני — בייחוד כשנוח לכולם מנכ"ל מוחלש על חצי כסא על פני מנהל בעל סמכות ואחריות מלאה. מכאן, הוחלט כי לתפקיד מנכ"ל מקורות ייזום ייכנס עמירם אוהיון, עד אז סמנכ"ל הכספים של החברה. אוהיון מכהן מזה כשנתיים כמנכ"ל בפועל.

אוהיון, יש להבהיר, נחשב לדמות מקצועית וחסרת פניות, אף כי הוא איש כספים בהכשרתו. כעת מסתבר כי אוהיון מעולם לא קיבל את אישור הממשלה למינוי, וישומו לא הוגש מעולם לוועדת המינויים במגזר הציבורי. זאת, בזכות המהלך המחוכם שטוותה מקורות ותוך עצימת עין מצדה של רשות החברות הממשלתיות בעבר.

אם לא די בכך, מתברר כי אוהיון עדיין נחשב לעובד מקורות האם וחתום על ההסכם הקיבוצי של עובדיה, תוך שהוא כפוף למעשה לוועד שלה. זאת, אף שחוייב לעבור מזמן לחוזה אישי ולהתנתק מכבלי החברה האם, תוך שמירה על עצמאות ניהול החברה הבת. פלא לפיכך שצמרת מקורות האם עשתה בזרוע היזמות העסקית כבשלה?

מקורות מסרה בתגובה כי "עמירם אוהיון משמש כסמנכ"ל כספים ומינהל בחברת הייזום מיום הקמתה. הוא בעל ותק של יותר מ-15 שנים בתפקיד מטה ניהוליים במקורות. דירקטוריון החברה בחר בו כממלא מקום המנכ"ל עד להשלמת הליך לבחירת

מנכ"ל קבוע לחברת הייזום, הליך שנמצא בעיצומו בימים אלה."

אירוח כיד המלך למשלחות מחו"ל

אחת הדוגמאות המובהקות לשליטה לכאורה של הנהלת מקורות האם בזרוע הפיתוח העסקי של החברה הבת תועדה בינואר 2012, באתר אשכול של חברת המים הלאומית בצפון.

עובדי החברה עסקו באותם ימים במרץ בטיפול המתחם הגרנדיז'י והמיותר בחלקו, שהוקם חמש שנים לפני כן בהשקעה של 550 מיליון שקל, כדי לסנן את המים הנשאבים מהכנרת ולארח במבנה מרשים מתעניינים בפועלה של מקורות. דגלים נתלו לאורך המדשאות המטופחות שבאתר ומנחת מסוקים הוכשר בסמוך. שף פרטי הוזמן במיוחד לאירוע החגיגי שיזמה חברת המים הממשלתית. הכל היה ערוך ומוכן לקראת ביקורה של פמליה זרה ומכובדת במקום.

ואמנם, לקראת ערב נחת במתחם מסוק, שמתוכו קיפצו אל המנחת המאולתר כמה בכירי ממשל מחבל ארץ בשם סרפסקה - מובלעת סרבית בלב בוסניה-הרצגובינה.

רצה הגורל ונשיא האוטונומיה העלומה הזו, הבדלן הסרבי מילוראד דודיק, הוא ידידו האישי של שר החוץ ויו"ר סיעת ישראל ביתנו, אביגדור ליברמן — מי שנחשב לפטרונ של ויז'ניצר. ליברמן השקיע מאמצים רבים בטיפול היחסים עם חבל הארץ הזה ועם העומד בראשה. בארבע השנים האחרונות ביקר בה ליברמן לא פחות משלוש פעמים — לרבות ביקורים פרטיים בלוויית שני בניו ואנשי עסקים.

כפי שנחשף בחלקו הראשון של התחקיר אתמול, חודשיים לאחר הביקור האחרון של ליברמן בסרפסקה, ככל שידוע כיום, דיווחה מקורות על עסקה מוזרה. באמצעות החברה הבת מקורות ייזום, נחתם הסכם משולש עם ממשלת סרפסקה ועם חברת התשתיות הסינית Sinohydro לביצוע שלושה פרויקטים בתחומי ההשקיה, אספקת המים וטיפול בשפכים. לפי מתווה העסקה, הסינים יממנו ויבצעו את הפרויקטים ב-83 מיליון יורו תמורת זיכיון כלשהו, בעוד שמקורות תתרום את הידע המקצועי שלה לסינים.

ויז'ניצר עצמו טס במיוחד לבאניה לוקה, בירת חבל סרפסקה, כדי לשאת דברי ברכה במעמד החתימה, והוא גם היה זה שאירח את המשלחת מסרפסקה באתר אשכול כמה חודשים לפני כן. מקורות אגב, טענה אתמול כי המיזם המשולש בסרפסקה הוקפא בעקבות החלטת הממשלה המקומית.

ככלל, בתקופתו של ויז'ניצר הרבתה מקורות ייזום להתעניין בפרויקטים ברפובליקות בריה"מ ויוגוסלביה לשעבר. ויז'ניצר, על אף היותו יו"ר דירקטוריון החברה האם, נהג לצאת בעצמו לביקורים בחו"ל, לעתים בלוויית המנכ"ל בן חמו ולעתים כמלווה של ליברמן. כך למשל קרה בסוף 2012, אז יצא ויז'ניצר לביקור דחוף באזרביג'אן, במסגרת עסקה לליווי הממשל שם ברכישת מעבדות מים ניידות.

הממשלות הזרות אגב, נהגו לשלוח לישראל את בכיריהן לביקורי גומלין — שאותם אירח ויז'ניצר כיד המלך. בין היתר, אירחה מקורות בתקופתו משלחות מרוסיה, אלבניה, מונטנגרו, בולגריה וסרביה.

"חשיפה להפסדים משמעותיים"

סימני השאלה הכבדים שעולים מתיאור התנהלות מקורות בשנים האחרונות זועקים עוד יותר לנוכח העובדה כי על כמה מהכשלים בתפקוד החברה והחברה הבת ועל השלכותיהם הפוטנציאליות היה מי שהצביע בדיוק לפני שנתיים.

כך, ב-8 בינואר 2013, שיגרה החשבת הכללית במשרד האוצר, מיכל עבאדי-בויאנג'ו, מכתב אל שר האוצר דאז, יובל שטייניץ, שבו הביעה תמיהה על כוונת מקורות ייזום לאתר השקעות דווקא ברוסיה — שם אין לחברה כל יתרון אסטרטגי. עבאדי-בויאנג'ו הזהירה כי "מדיניות אגרסיבית זו של כניסה למדינות חדשות היא עתירת סיכונים ועלולה לחשוף את החברה להפסדים משמעותיים, שעלולים להתגלגל על החברה האם ולפגוע בפיתוח משק המים". בתגובה, כך נטען במכתב, אמר ויז'ניצר בישיבת דירקטוריון מקורות כי "החברה לא מסרבת לפרויקטים חדשים."

עבאדי-בויאנג'ו הזהירה מפני סיכונים פוליטיים בפעילות מקורות ייזום, לאור העובדה כי זו בוחרת לפעול במדינות עולם שלישי, מבלי שמשרדי הביטחון או החוץ נתנים דעתם על כניסת החברה לפעילות במדינות חדשות, בעוד שמקורות ייזום "מסתפקת בשיחות בעל פה עם גורמים רלוונטיים במשרד החוץ". החשכ"לית ציינה בהקשר זה כי "כישלון החברה בביצוע פרויקטים או הסתככות כלשהי עלולה להוביל לניסיונות להפעלת לחצים על ממשלת ישראל להתערב ולחלץ אותה."

תחת הכותרת "ניהול סיכונים של חברת מקורות ייזום בביצוע פרויקטים בחו"ל", פירטה החשבת הכללית במכתבה לשטייניץ כמה סיכונים "מהותיים ומשמעותיים" כלשונה, שהיו חייבים לדעתה לקבל התייחסות מלאה לפני אישור ביצוע פרויקטים נוספים בחו"ל.

כך, למשל, העירה עבאדי־בויאנג'ו כי לחברה אין תכנון אסטרטגי, וכי היא מתכוונת להיהפך לחברה רב־לאומית עם פריסה גלובלית — אף שהניסיון שלה בביצוע פרויקטי תשתית, ופרויקטים בחו"ל בפרט, הוא מצומצם ביותר. "לדעתנו, פריסה גלובלית שאין לה אח ורע בקרב חברות ממשלתיות בישראל היא עתירת סיכונים, ואינה יכולה להתבצע במהירות ובהיקף שרוצה החברה. פעולת החברה בכל מדינה, ובפרט במדינות עולם שלישי, צריכה להיבחן באופן מדוקדק וזהיר", כתבה.

באשר לזיקה ההדוקה מדי בין זרוע היזמות העסקית לחברה האם — שמתקצבת על ידי אזרחי ישראל בתעריף המים — העירה עבאדי־בויאנג'ו כי יש לוודא שמשאבי מקורות האם לא משמשים את הזרוע הבת לפרויקטים בחו"ל. לטענתה, "לא השתכנענו שקיים גידור מלא של סיכוני החברה בחו"ל ללא פגיעה בחברה האם. זאת, כאשר מקורות ייזום לא העבירה לידי האוצר ניתוחים על סיכוני ההקמה והתפעול בפרויקטים שלה בחו"ל".

"שימוש לא מבוקר בסוכנים"

מכתבה של עבאדי־בויאנג'ו, מסתבר, שוגר על רקע תוכניתה של מקורות להרחיב את פעילותה בחו"ל באמצעות "מסלול ירוק". כפי שנחשף אתמול, ויז'ניצר ביקש מהממשלה להסיר מגבלות רגולטוריות שהטילה עליו, ולהתיר למקורות ייזום לפעול ביתר "חופשיות".

"אנו סבורים כי לא ניתן להעריך את היקף הסיכונים שלוקחת על עצמה מקורות ייזום והיקף הסיכונים שעלולים להיות מושתים על משק המים בישראל, ולכן אנו מתנגדים למתן אישור לחברה לבצע פרויקטים חדשים בחו"ל", סיכמה עבאדי־בויאנג'ו — לא לפני שהקדישה פרק במכתבה לסוגיית העסקת הסוכנים מטעם מקורות.

כפי שפורסם, מקורות התקשרה במאי 2013 עם ראש סגל ראש הממשלה לשעבר, [נתן אשל](#), בחוזה לייצוגה בעסקה מול רשות המים המקסיקאית. זאת, בתמורה לעמלה בשיעור 5% בשווי העסקה, שהסתכמה ב-3.8 מיליון דולר.

התקשרות זו עוררה תמיהה, לנוכח העובדה כי אשל כיהן בלשכת נתניהו - עד שאולץ לפרוש על רקע התנהגות בלתי הולמת - וייתכן שמינף את קשריו לצורך טווייט העסקה עבור החברה הממשלתית, בזמן שנאסר עליו לחזור לתפקיד ציבורי.

אשל מצדו טען כי אין כל מניעה בהעסקתו, וכי נועץ בנושא גם עם נציגי שירות המדינה לשעבר, אברהם נתן, ועם היועצת המשפטית במשרד ראש הממשלה, עו"ד שלומית ברנע־פרגו — שיש להבהיר כי לא עסקה כלל בחוזה שנחתם בין אשל לבין מקורות. כך או כך, מקורות השעתה בחצי השנה האחרונה את תשלום דמי התיווך שדרש אשל, בסך כ-860 אלף שקל, בעוד שאשל מגיש נגדה תביעה לבית המשפט.

"אנו סבורים כי על החברה להפעיל מנגנון בדיקה קפדני יותר לגבי התקשרות עם מתווכים, זהותם והקשרים הישירים והעקיפים שלהם, בהתאם למקובל במדינות - "OECD כתבה החשבת הכללית לפני שנה, וקראה לרשות החברות הממשלתיות להחיל מנגנון כזה על כל החברות הממשלתיות שפועלות בחו"ל", "כדי להימנע ממשברים שנוצרים עקב פעילות לא מבוקרת של החברות תוך שימוש בסוכנים". קריאתה של עבאדי־בויאנג'ו, מיותר לציין, נותרה ללא מענה.

<http://www.themarket.com/dynamo/1.2531342>

שבוע לפני המעצרים: הממשלה מינתה בודק חיצוני למקורות ייזום

לאחר התעלמות ממשוכת, רשות החברות הממשלתיות מינתה את משרד רואי החשבון MBT כדי לבדוק את הכשלים בפרויקט ההתפלה באשדוד

09:12

06.01.2015

מאת [אבי בר-אלי](#) :

[הוסף תגובה](#) 1

צירוף מקרים או חוש ריח מפותח? לאחר שנים של התעלמות מהמתחולל בזרוע היזמות העסקית של חברת המים הלאומית מקורות, החליטה רשות החברות הממשלתיות להתערב בנעשה בחברת מקורות ייזום - שבוע בדיוק לפני מעצרי המשטרה בפרשת השחיתות לכאורה בישראל ביתנו.

כך, מתברר כי ב-18 בדצמבר הודיעה רשות החברות על מינוי בודק מיוחד מטעמה לנעשה בחברה. מדובר במשרד רואי החשבון) MBTברי רוטברט רז ושות') שהונחה לבדוק את הביצוע הכושל לכאורה של פרויקט מתקן ההתפלה באשדוד, את הסיכונים הפיננסיים של החברה ביחס לקשיים בהקמתו, את ניהול הסיכונים של מקורות ייזום בפיתוח העסקי שלה בחו"ל ואת התקשרויות החברה עם סוכנים ומקדמי שיווק בישראל ובחו"ל.

על הביקורת המיוחדת הוחלט בהתאם לסעיף 55 לחוק החברות הממשלתיות, שמאפשר לרשות החברות הממשלתיות לעיין ברשומות ובמסמכים של כל חברה מפוקחת. בכתב המינוי של הבודקים התבקש משרד רואי החשבון להגיש תוכנית עבודה לביצוע הביקורת עד 11 בינואר - ולמסור את מסקנות הביקורת עד 1 במאי.

"חברת מקורות ייזום מתנהלת מזה שנתיים ללא מנכ"ל קבעו ופועלת למימון, הקמה ותפעול בכמה פרויקטים גדולים, לרבות פרויקט מתקן ההתפלה באשדוד, שחורג בכשנה וחצי מלוחות הזמנים המקוריים. חריגה זו הציבה קשיים משמעותיים מול המערכת הבנקאית והמדינה, ויש בה להטיל עלויות כספיות גדולות על החברה. כמו כן, מבצעת החברה פיתוח עסקי במספר מדינות, ומשכך יש צורך לבחון את מדיניות ניהול הסיכונים שלה ואת השלכותיהם על החברה האם" - כך נכתב בנימוקים למינוי הבודקים.

התיאור חופף למכתבה החריף מסוף נובמבר של מיוכל עבאדי בויאנג'ו החשבת הכללית, שבו פנתה אל רשות החברות בקריאה להתערבות בנעשה במקורות ייזום. כפי שנחשף ב TheMarker- החשבת הכללית טענה כי העיכוב הנמשך בהקמת מתקן ההתפלה - פרויקט בהיקף 1.8 מיליארד שקל שאותו מבצעת החברה מזה שלוש שנים - יוביל לאובדן הכנסות (ברוטו) של כ-340 מיליון שקל, וכן לחשיפת החברה לתשלום קנסות בסך כ-100 מיליון שקל.

כמו כן, הזהירה כי הפיגור עשוי להוריד את תשואת הפרויקט עד כדי איפוסה, וזאת עוד לפני הפעלת המתקן. בנוסף, צוין גם כי דחייה נוספת בלוחות הזמנים תהפוך את הפרויקט להפסדי.

מכתבה של עבאדי בויאנג'ו נשען על ההנחה שלפיה הפרויקט יושלם עד לסוף אפריל 2015, ואולם, בחודש שחלף עודכנו התחזיות להשלמתו למאי ויוני - מה שעלול להביא להתממשות התחזית הקודרת. במכתב צוין עוד כי בכוונת זכ"ן הפרויקט לתבוע מהמדינה פיצויים בהיקף מאות מיליוני שקלים, דבר שעשוי להשליך גם על יציבותה הפיננסית של החברה האם מקורות ועל דירוג החוב שלה.

מכתב זה היתווסף לזה ששיגר למקורות יו"ר רשות המים, אלכס קושניר, שבו הלין על כך שמקורות משקיעה את מאמציה בפרויקטים בחו"ל במקום להתמודד עם האתגר שבהקמת המתקן באשדוד - ולכן הודיע כי יתנגד לכל השקעה נוספת של מקורות האם בחברת הייזום.

עבאדי בויאנג'ו כינתה את התנהלות מקורות "תמוהה", ודורשה מרשות החברות לקיים דיון דחוף "לעניין פעילותם של נושאי משרה בחברה". עוד הוסיפה כי "במסגרת זו ראוי לבחון פרויקטים נוספים שהחברה מבצעת בישראל ובחו"ל".

ממקורות נמסר כי "תשתף פעולה עם כל גוף בודק מוסמך".

עדכוןכם,

טל